

Reforma obrazovne politike

Levak, Tomislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:612142>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

TOMISLAV LEVAK

REFORMA OBRAZOVNE POLITIKE

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

TOMISLAV LEVAK

REFORMA OBRAZOVNE POLITIKE

Završni rad

JMBAG: 0303072362, redoviti student

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Obrazovna politika

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentor / Mentorica: doc. dr. sc. Romina Pržiklas Družeta

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Tomislav Levak, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, rujan, 2020. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Tomislav Levak dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Reforma obrazovne politike“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 22. 9. 2020.

Potpis

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Obrazovana politika	3
3. Ključne značajke i razine obrazovnog sustava u RH	4
3. 1. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje	4
3. 2. Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje	5
3. 3. Srednjoškolski odgoj i obrazovanje	5
3. 4. Visoko obrazovanje	6
3. 5. Obrazovanje odraslih	7
4. Upravljanje sustavom obrazovanja	8
4. 1. Agencija za odgoj i obrazovanje	8
4. 2. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	9
4. 3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO)	9
4. 4. Agencija za mobilnost i programe EU	10
4. 5. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja	11
5. Kurikularna reforma	11
6. Analiza pristupa obrazovanja u zemljama: Hrvatska, Finska i Južna Korea	16
7. Razmišljanja učenika i učitelja o provedbi Škole za život	19
7.1. Metode istraživanja	20
7.2. Osnovna obilježja ispitanika	21
7.3. Postupak prikupljanja podataka	23
7.4. Rezultati anketnog upitnika	24
7.4.1. <i>Prije i poslije škole za život</i>	26
7.4.2. <i>Tehnologija u nastavi</i>	27
8. Zaključak	29
Sažetak	31
Summary	32
Literatura	33
Popis tablica	41
Popis grafova	41
Dodaci	42
Dodatak 1	42
Dodatak 2	45

1. Uvod

„Obrazovanjem si uljepšavamo svoje ja. Bez srama učimo i pitajmo! Ispitivanje i istraživanje korijeni su znanja, a mišljenje i razmišljanje put do njega.“¹

Obrazovanje je temelj svakog društva i svake države. Definirano je kao proces stjecanja znanja i razvijanja spoznaja, i provodi se u zakonom utemeljenim obrazovnim ustanovama. Jednako je važno za svakog pojedinca kao i za cjelokupno društvo jer je ono osnovni pokretač razvoja kako pojedinca tako i društva. U svrhu ostvarenja konkurentnosti EU je istaknula dva cilja koja sve članice moraju postići do 2020. godine, to su: smanjiti stopu ranog napuštanja školovanja i osigurati da najmanje 40% osoba u dobi između 30 i 34 godine završi tercijarnu razinu obrazovanja. Navedeni ciljevi vrlo su važni jer je upravo ljudski kapital (znanje, vještine i kompetencije stečene obrazovanjem) ključni čimbenik gospodarskog rasta neke zemlje. Učinkovitost i brza implementacija na području obrazovanja i dalje ostaju veliki izazovi za Hrvatsku. Zato je ova reforma vrlo bitna jer će dokinuti stari model obrazovanja i krenuti ukorak s vremenom i tehnologijom.

Tema ovog završnog rada je „Reforma obrazovne politike“. Rad je podijeljen u nekoliko cjelina, a sam cilj rada je istraživanje kojim se želi pokazati način i smjer razmišljanja učenika i profesora o reformi koja se zove „Škola za život“ i koja se trenutno provodi u Hrvatskoj.

Rad se sastoji od sedam poglavlja i započinje uvodom. Drugo poglavlje govori općenito o obrazovnoj politici, čime se ona bavi, te da je dio javne politike koja uređuje razvoj obrazovanja.

Treće poglavlje govori o organizaciji obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj od ranog predškolskog odgoja i obrazovanja pa sve do obrazovanja odraslih. Kako bi se ta organizacija provela postoje određena tijela koja upravljaju obrazovnim sustavom, a ona su opisana u četvrtom poglavlju, gdje su ukratko navedeni poslovi Ministarstva znanosti i obrazovanja kao glavnog tijela upravljanja i poslovi određenih agencija.

¹ Konfucije, Citati-izreke Najveća baza citata, izreka, poslovice i mudrih misli, str. 1. Dostupno na: <http://citati-izreke.net/Poziv%20i%20skola.html> (pristupljeno: 17.8.2020.)

Kurikularna reforma kao uspostavljanje usklađenog i učinkovitog sustava odgoja obrazovanja, te promjene koje one nose djeci i mladima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, ostalim djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova, roditeljima i cjelokupnom društvu i gospodarstvu opisana je u petom poglavlju. Osim glavnih obilježja te reforme peto poglavlje opisuje i pozitivne i negativne kritike koje ovu reformu prate.

Radi boljeg razumijevanja cjelokupne reforme u šestom poglavlju uspoređen je finski model obrazovanja i model Južne Koreje s hrvatskim modelom kakav je zamišljen novom reformom. Bitna misao ovog poglavlja je shvatila važnost ulaganja u obrazovanje jer ono nosi ekonomsku sigurnost svih građana neke zemlje.

Da bi se prikazala cjelokupna slika provedbe kurikularne reforme tzv. „Škole za život“, sedmo poglavlje govori o razmišljanjima učenika i profesora o toj provedbi. Njihova razmišljanja prikazana su anketnim istraživanjem kojim se želi pokazati razlika između razmišljanja profesora i učenika o aktivnosti na nastavi, utjecaju nove reforme na uspjeh učenika i rad nastavnika, te opremljenosti škola tehnologijama koje je predvidjela reforma.

Kod izrade završnoga rada koristile su se sljedeće metode: metoda analize, statistička metoda, metoda deskripcije.

2. Obrazovna politika

Obrazovna se politika bavi strategijom razvoja odgoja, obrazovanja i školovanja u nekom području. Ona je dio javne politike kojom se u određenom području uređuje strategija razvoja obrazovanja prema potrebama ukupnog društvenog razvoja. Polazi od filozofije odgoja i obrazovanja, programira i osmišljava način rada te daje smjernice za dulje vremensko razdoblje.

Obrazovna politika usko je povezana s politikom obrazovanja i javnim upravljanjem obrazovanjem. Važno je znati da se ona bavi time tko će biti obrazovan, što će obrazovanje sadržavati i tko će koristiti obrazovni sustav. Politika obrazovanja bavi se ideologijama, interesima, procesima donošenja odluka i glasačkim obrascima koji imaju utjecaj na obrazovanje dok se javno upravljanje odnosi na koordinaciju i odgovornost za provedbu kolektivnih ciljeva u obrazovanju. Sva tri segmenta usko su povezana i često ih je teško odvojeno proučavati i pratiti.

„Obrazovanje bez sumnje pruža popratne netržišne učinke.... Obrazovanjem bi se trebali poboljšati zapošljivost i konkurentnost radne snage. To bi trebalo olakšati iznalaženje zaposlenja, ublažavanje dugotrajne nezaposlenosti, omogućiti smanjenje rashoda socijalne skrbi i preusmjeriti ih u programe poticanja gospodarskog razvoja. Poboljšanje zapošljivosti i konkurentnosti radne snage trebalo bi pridonijeti i osnaživanju siromašnih...“²

² P. Bejaković, „Uloga obrazovnog sustava u postizanju zapošljivosti i konkurentnosti radne snage u Hrvatskoj“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, Vol. 15 No. 3 (83), 2006., Zagreb, str. 402., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=28508 (pristupljeno: 27. 8. 2020.)

3. Ključne značajke i razine obrazovnog sustava u RH

„Mlada osoba provodi u sustavu obaveznog školovanja sve više vremena. (U nas oko jedne trećine stanovništva završava jedanaestogodišnje ili dvanaestogodišnje školovanje, a svaka deseta odrasla osoba nešto je studirala).“³

Obrazovanje u Hrvatskoj podijeljeno je na nekoliko razina kroz koje djeca/učenici prolaze tijekom svojeg života. Ono se sastoji od:

- ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
- osnovnog obrazovanja
- srednjeg obrazovanja
- visokog obrazovanja
- obrazovanje odraslih

3. 1. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Rani i predškolski odgoj u Hrvatskoj se odnosi na djecu od 6. mjeseci do njihovog polaska u prvi razred osnovne škole. Ako dijete nije polazilo vrtić potrebno je dijete upisati godinu dana ranije u predškolu. Program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja podijeljen je u dvije kategorije. Prva se odnosi na jaslice gdje spadaju djeca od šest mjeseci pa do treće godine života, dok u drugu kategoriju spada već ranije spomenuti vrtić u koji idu djeca od treće godine života pa sve do polaska u prvi razred osnovne škole. Sam program predškole traje od 250 do 550 sati godišnje, besplatan je za svu djecu koja su godinu dana prije polaska u osnovnu školu uključena u program. Program je financiran državnim proračunom, te proračunom lokalnih i regionalnih samouprava. „Kompetencije koje dijete u godini dana prije polaska u osnovnu školu treba steći i/ili unaprijediti odnose se na komunikaciju na materinskom jeziku, elementarnu komunikaciju na stranim jezicima, matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, digitalne kompetencije, učiti kako

³ M. Matijević, *Alternativne škole*, Zagreb, TIPEX, 2001., str. 15.

učiti, socijalne i građanske kompetencije, inicijativnost i poduzetništvo, kulturnu svijest i izražavanje te motoričke kompetencije primjerene dobi.“⁴

3. 2. Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje

Osnovno obrazovanje u Hrvatskoj je besplatno, ali i obavezno za djecu u dobi od šeste do petnaeste godine života, dok za djecu s poteškoćama u razvoju do 21. godine života. Osnovna škola traje osam godina, gdje učenici stječu potrebna znanja za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Svaki roditelj ima pravo odlučiti koju vrstu, oblik i metode osnovnog školovanja će njegovo dijete imati. Tako roditelj odlučuje hoće li njegovo dijete biti upisano u lokalnu, područnu ili privatnu školu, gdje se izvode redoviti alternativni ili međunarodni programi. Sve škole moraju raditi prema utvrđenim nastavnim planovima i programima koje je odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a razredi obuhvaćeni reformom po nastavnom kurikulumu. Pa tako nastavni plan može biti redovan ili poseban. Učenici koji nisu redovno završili osnovno obrazovanja, a stariji su od 15. godina, imaju mogućnost uključiti se u program obrazovanja za odrasle, koje je također besplatno. Na ovaj način se omogućuje osposobljavanje odraslih za obavljanje jednostavnijih poslova u određenom zanimanju radi lakšeg zapošljavanja.

3. 3. Srednjoškolski odgoj i obrazovanje

Nakon završetka osnovne škole svaki učenik ima pravno upisati prvi razred srednje škole ovisno o njegovim sposobnostima i zadovoljenim uvjetima koje određena škola traži. Upisi se izvršavaju putem Nacionalnog informacijskog sustava prijave i upisa u srednje škole, no srednja škola u Hrvatskoj još uvijek nije obavezna. „Svake

⁴Središnji državni portal, Program predškole, Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/predskolski-odgoj-i-obrazovanje/program-predskole/216> (pristupljeno: 10. 7. 2020.)

se godine donosi Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole za sljedeću školsku godinu u kojoj se utvrđuje način upisa, broj mjesta u razrednim odjelima prvih razreda srednjih škola planiranih za upis učenika u srednje škole u sljedećoj školskoj godini, zatim se propisuje okvirni broj, veličina i ustrojstvo razrednih odjela, utvrđuju rokovi za upis te ostali uvjeti i postupci za upis učenika u prvi razred srednje škole u sljedećoj školskoj godini.⁵ Srednje škole dijele se na gimnazije, strukovne i umjetničke škole. Gimnazija priprema učenike za nastavak visokog obrazovanja, dok strukovne škole pripremaju učenike za tržište rada, ali isto tako pružaju mogućnost za daljnjim nastavkom obrazovanja. Nakon završetka srednjih škola učenici stječu određene kompetencije za uključivanje na tržište rada i nastavak na visokim učilištima.

3. 4. Visoko obrazovanje

Provedbom Bolonjskog procesa u Hrvatskoj, visoko obrazovanje susrelo se s niz promjena tijekom godina. Neke od važnijih su uvođenje tri razine studija: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski. Zatim uvođenje ECTS bodova, te novih akademskih titula i stručnih naziva. Za provođenje visokog obrazovanja zadužena su visoka učilišta kao što su sveučilišta, veleučilišta, te stručni studiji.

- Sveučilišni se studiji sastoji od tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij te priprema studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju.
- „Veleučilišta i visoka škola osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja organizacijom i izvođenjem stručnih studija te mogu obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i svojim statutom.“⁶

⁵ Središnji državni portal, Upis u srednju školu, dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/srednjoskolski-odgoj-i-obrazovanje/upis-u-srednju-skolu/526> (pristupljeno: 10. 7. 2020.)

⁶ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Visoko obrazovanje, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/133> (pristupljeno: 12. 7. 2020.)

- Stručni studij sastoji se od kratkog stručnog studija, preddiplomskog stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija te studente osposobljava za neposredno uključivanje u radni proces.

3. 5. Obrazovanje odraslih

Jedan od važnih sastavnica cjeloživotnog učenja je i obrazovanje odraslih, kako u mnogim zemljama pa tako i u hrvatskoj. Ono se može odvijati kao formalno, neformalno, informalno i samousmjerenom učenje. Prema Zakonu obrazovanje mogu provoditi osnovne i srednje škole, visoka učilišta, te druge ustanove ako zadovoljavaju određene uvijete propisane Zakonom o obrazovanju odraslih.

„Obrazovanje odraslih temelji se na načelima:

- cjeloživotnog učenja;
- racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima pod jednakim uvjetima u skladu s njihovim sposobnostima;
- slobode i autonomije pri izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda;
- prihvaćanja različitosti;
- stručne i moralne odgovornosti andragoških djelatnika;
- jamstva kvalitete obrazovne ponude;
- poštovanja osobnosti i dostojanstva svakoga sudionika.“⁷

⁷ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obrazovanje odraslih, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute teme/odgoj-i-obrazovanje/obrazovanje-odraslih/131> (pristupljeno: 12. 7. 2020.)

4. Upravljanje sustavom obrazovanja

Glavno tijelo koje upravlja sustavom obrazovanja je Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). Ministarstvo obavlja razne poslove koji se odnose na sustav predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu. Također je zaduženo i za nacionalni kurikulum, sam napredak i razvoj školstva u Hrvatskoj, te se brine za osposobljavanje djece, mladih i odraslih da steknu potrebna znanja i vještine koja su im potrebna za daljnji razvoj i napredak. Osim obrazovanja ministarstvo je zaduženo, odnosno obavlja i razne druge poslove koji se odnose na unapređenje visokog obrazovanja, zatim razvoj znanstvenih, tehnoloških i inovacijskih djelatnosti. Kako bi se postigla razna dostignuća u određenim područjima. „Ministarstvo sudjeluje u pripremi programa i projekata te provedbi projekata iz programa Europske unije i ostalih oblika međunarodne pomoći.“⁸

Osim Ministarstva znanosti i obrazovanja, razvojem i kontrolom kvalitete obrazovnog sektora bave se i sljedeća nacionalna javna tijela:

- Agencija za odgoj i obrazovanje
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
- Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Agencija za mobilnost i programe EU
- Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

4. 1. Agencija za odgoj i obrazovanje

Agenciju za odgoj i obrazovanje osnovala je Republika Hrvatska. „...prava i dužnosti osnivača obavlja ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja (u daljnjem

⁸ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Nadležnost Ministarstva znanosti i obrazovanja, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/o-ministarstvu/nadleznost-ministarstva-znanosti-i-obrazovanja/292> (pristupljeno: 15. 7. 2020.)

tekstu: Ministarstvo).⁹ Sjedište agencije nalazi se u Zagrebu, te posluje pod nazivom Agencija za odgoj i obrazovanje. „Djelatnost Agencije je obavljanje stručnih i savjetodavnih poslova u odgoju i obrazovanju. Agencija sudjeluje u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih te školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu i djece stranih državljana.“¹⁰ U dužnost Agencije spada i sudjelovanje u izradi, razvoju i implementaciji nacionalnog kurikulumu, pružanje stručne pomoći te davanja određenih uputa ustanovama, ravnateljima i njihovim zaposlenicima koji su povezani s obrazovanjem.

4. 2. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih osnovana je od strane Republike Hrvatske. Pravo i dužnost osnivanja snosi ministarstvo koje je ovlašteno za obavljanje poslova obrazovanja. „Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih osnovana je Zakonom o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.“¹¹ Agencija je zadužena poslove kao što su planiranja, razvijanja, organiziranja, provedbe, praćenja i unapređenja sustava strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

4. 3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO)

Agencija za znanost i visoko obrazovanje je agencija čija je zadaća osigurati kvalitetno obrazovanje u visokom obrazovanju i znanosti. Osnovana je na temelju dobrih praksa koje su provedene u EU, kako bi ostvarila punopravno članstvo u

⁹ Narodne novine, Zakon o agenciji za odgoj i obrazovanje, broj, 24/10., 2006., str. 1. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_07_85_2020.html (pristupljeno 18. 7. 2020.)

¹⁰ ibidem, str. 2

¹¹ Agencija za strukovno obrazovanje odraslih, O nama, str. 1., dostupno na; <https://www.asoo.hr/o-agenciji/o-agenciji/o-nama/> (pristupljeno: 18. 7. 2020.)

Europskoj udruzi za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (European Association for Quality Assurance in Higher Education). 2011. godine AZVO je priznata kao europska agencija koja je dobila mogućnost za provođenje postupaka vanjskog osiguravanja kvalitete na prostoru visokog obrazovanja u Europi. Agencija može samostalno i neovisno obavljati poslove koji su utvrđeni Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Zakonom o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija.

4. 4. Agencija za mobilnost i programe EU

Agencija za mobilnost i programe Europske unije osnovana je 2007. godine od strane Vlade Republike Hrvatske. Agencija je javna ustanova koja je osnovana radi stvaranja institucionalnog okvira za provedbu dva najveća programa Europske unije u području obrazovanja i usavršavanja. To su Program za cjeloživotno učenje i program Mladih na djelu. Nadležna ministarstva za ovu agenciju su Ministarstvo znanosti i obrazovanja koje pokriva područja znanosti, obrazovanja i osposobljavanja, te Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku koje se odnosi na mlade. „Agencija je usmjerena podizanju kvalitete sustava prvenstveno njegovom internacionalizacijom, odnosno jačanjem instrumenata mobilnosti u svrhu učenja i usavršavanja.“¹²

Agencija nastoji potaknuti Hrvatske građane putem raznih programa, inicijativa i mreža na učenje u bilo kojem periodu njihova života, te tako promovirati glavnu ideju cjeloživotnog učenja kao glavnog pogona napretka.

Neki od programa, inicijativa i mreža koje agencija nudi, odnosno provodi su:

- Erasmus+ - program Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport

¹² Agencija za mobilnost i programe EU, O Agenciji za mobilnost i programe Europske unije, str. 1., dostupno na: <https://www.mobilnost.hr/hr/sadržaj/info-kutak/o-nama/> (pristupljeno 18. 7. 2020.)

- Europske snage solidarnosti - program Europske unije kojim se mladima omogućuje volontiranje ili rad na projektima koji su od koristi zajednicama i osobama diljem Europe
- CEEPUS- Srednjoeuropski program razmjene za sveučilišne studije i sl.

Važno je spomenuti kako je Agencija od 2009. godine pa sve do danas putem programa koji se odnose na obrazovanje financijski podržala oko 3500 projekata, a u projektima mobilnosti koje je ugovorila Agencija sudjelovalo više od 55 000 građana. Do sada je agencija ugovorila oko 98,8 posto financijskih sredstava.

4. 5. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja utemeljen je Zakonom kao javna ustanova koja provodi vanjsko vrednovanje u odgojno-obrazovnome sustavu u Hrvatskoj, te ispite koji su temeljeni prema nacionalnim standardima. Zakon je donesen 2006. godine kada su definirane i same djelatnosti Centra u području vanjskog vrednovanja postignuća učenika i odgojno obrazovnih ustanova. Centar snosi potpunu odgovornost za vanjsko vrednovanje predtercijarnoga obrazovnog sustava u Hrvatskoj. Neke od djelatnosti koje Centar provodi su procjena nacionalnog standarda obrazovnih postignuća učenika, primjerice ispiti državne mature, izrađuje banku zadataka, provodi međunarodna istraživanja u obrazovanju, i brojne druge djelatnosti.

5. Kurikularna reforma

Kurikularnom reformom je započela realizacija Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologija prihvaćene u Hrvatskom saboru u listopadu 2014. godine. Reforma je zamišljena kao početak smislene sustavne i korjenite promjene sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske. „Donošenjem Strategije za izradbu i razvoj nacionalnog kurikuluma za predškolski odgoj, opće obavezno i srednjoškolsko

obrazovanje (2007.) otvoren je prostor većim zahvatima u odgojno-obrazovnom sustavu.“¹³ Nacionalnim okvirnim kurikulumom (NOK) pokušalo se ostvariti usklađivanje različitih razina i vrsta odgoja i obrazovanja te definirati odgojno-obrazovna područja, među predmetne teme i odgojno obrazovne cikluse. NOK je zapravo ključno ishodište svih kurikularnih dokumenata i daljnjih promjena u Hrvatskom školstvu. Eksperimentalna provedba započela je u godini 2013./2014. u strukovnom obrazovanju.

Cilj te reforme je:

„uspostavljanje usklađenoga i učinkovitog sustava odgoja i obrazovanja cjelovitim kurikularnim i strukturnim promjenama da bi se:

- **djeci i mladim osobama** osiguralo korisnije i smislenije obrazovanje, u skladu s njihovom razvojnom dobi i interesima te bliže svakodnevnomu životu; obrazovanje koje će ih osposobiti za suvremeni život, svijet rada i nastavak obrazovanja
- **učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima i ostalim djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova** osiguralo osnaživanje uloge i jačanje profesionalnosti, veću autonomiju u radu, kreativniji rad, smanjenje administrativnih obveza, motivirane učenike i smanjivanje vanjskih pritisaka
- **roditeljima** omogućila veća uključenost u obrazovanje djece i život vrtića i škole, dala jasno iskazana očekivanja, ponudilo objektivnije ocjenjivanje i vrednovanje, uputile smislene i češće povratne informacije o postignućima njihove djece.
- **društvu** osigurala osnova za aktivno, odgovorno i konstruktivno djelovanje djece i mladih osoba u različitim zajednicama
- **gospodarstvu** omogućilo veću povezanost s odgojno-obrazovnim sustavom i osnovu za konkurentnost“¹⁴

¹³ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Okvir nacionalnoga kurikuluma, 2017., str. 3., dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulu mi/Okvir%20nacionalnoga%20kurikuluma.pdf> (pristupljeno 20. 7. 2020.)

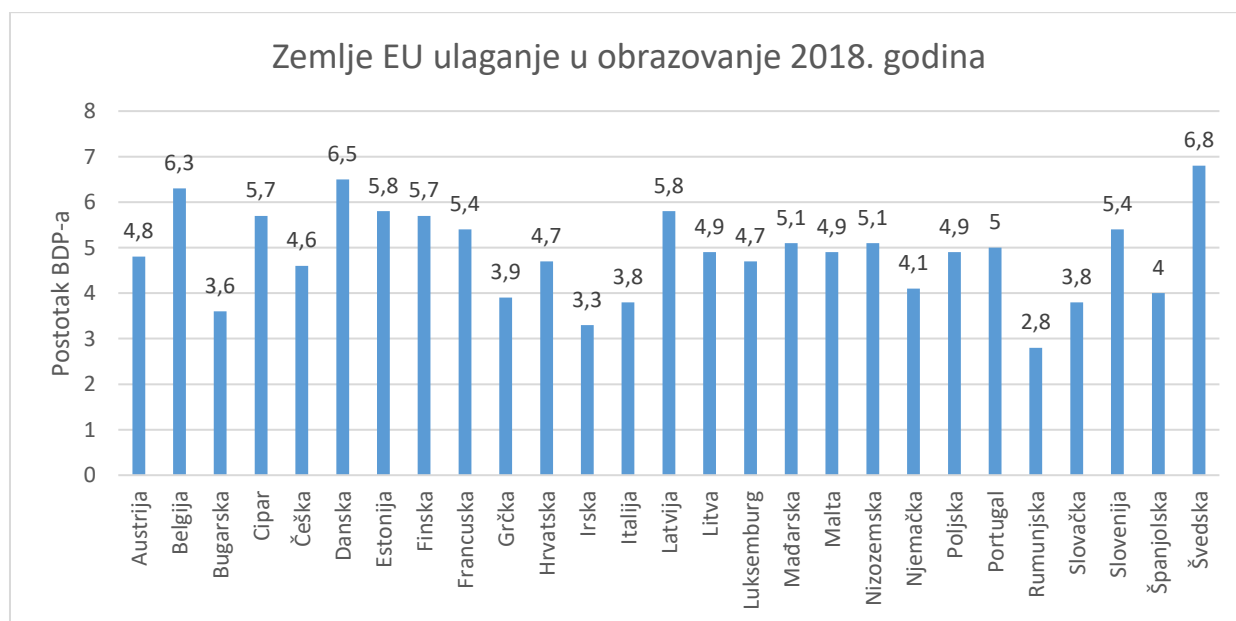
¹⁴ ibidem, str. 4

Obrazovanje je bilo osmišljeno u pet ciklusa. Prvi ciklus obuhvaća predškolu i prvi i drugi razred osnovne škole. Drugi ciklus obuhvaća treći do peti razred osnovne škole, treći ciklus šesti do osmi razred osnovne škole i dva ciklusa na srednjoškolskoj razini ovisno o trajanju srednjoškolskih programa. Ovom je reformom doneseno niz novih ideja kao što su uvažavanje individualnih razlika, aktivna uloga djece i mladih osoba u različitim aktivnostima učenja, povezanost učenja sa svakodnevnim životnim iskustvima, poticanje suradnje, složenijih oblika mišljenja i itd.

Vrednovanje je usmjereno na učenje i razvoj, na sveobuhvatnost odgojno obrazovnih očekivanja i odgojno obrazovnih ishoda, na transparentnost i pravednost kao i uravnoteženost unutarnjeg i vanjskog vrednovanja.

Od prve ideje o reformi školstva, pa sve do današnjeg dana još uvijek stručnjaci s područja odgoja i obrazovanja promišljaju i dorađuju konačnu ideju o idealnom obrazovanju na području naše države. Jedan od glavnih izazova je nedostatno ulaganje u obrazovanje i znanost.

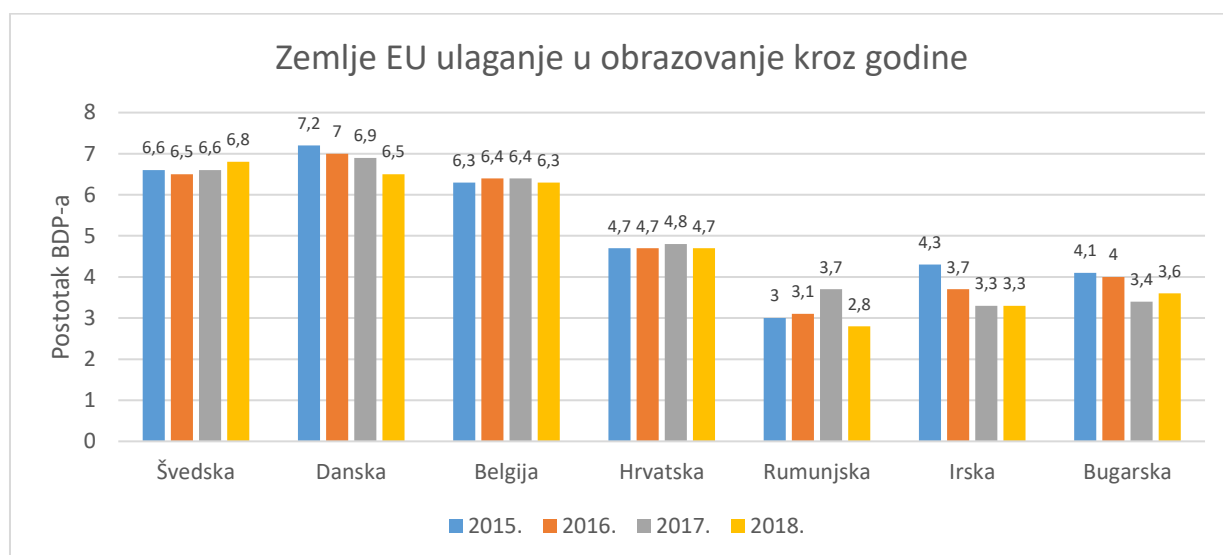
Graf 5.1. Zemlje EU ulaganje u obrazovanje 2018. godina

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima European Commission

U grafikonu su prikazani javni izdaci za obrazovanje kao postotak BDP-a članica Europske Unije za 2018. godine. Najveći postotak izdvajanja u obrazovanje 2018. godine bilježe Švedska (6,8%), Danska (6,5%) i Belgija (6,3%), dok najmanje u obrazovanje ulažu Rumunjska (2,8%), Irska (3,3%) i Bugarska (3,6%). Ulaganje u obrazovanje svakako je važno, ali važno je izdvojiti da je to samo jedna od bitnih pretpostavki za postizanje dobrih rezultata. Tako je npr. Irska koja izdvaja samo 3,3% BDP-a u samom vrhu na tablici rezultata PISA testova. Hrvatska je izdvojila 4,7% BDP-a može se zaključiti da se nalazi u „zlatnoj“ sredini prema količini izdvojenih sredstava za obrazovanje. Prema PISA tablici Hrvatska je svrstana u 2018. godini na dvadeset i sedmo mjesto od ukupno 77 zemalja koje su obuhvaćene ovim testiranjem.

Graf 5.2. Zemlje EU ulaganje u obrazovanje kroz četiri godine

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima European Commission

Grafikon 5.2. prikazuje ulaganja u obrazovanje pojedinih zemalja članica EU od 2015. do 2018. godine, u javnim izdaci za obrazovanje kao postotak BDP-a. Ovim grafikonom obuhvaćene su tri zemlje koje izdvajaju najviše za obrazovanje i visoko su rangirane prema tablici PISA testova (Švedska, Danska i Belgija) i tri zemlje koje izdvajaju najmanje, a među njima je i Irska koja je ipak visoko rangirana na PISA tablici. Također u grafikonu se nalazi i Hrvatska, koja prema ovom grafikonu pokazuje kontinuitet izdvajanja od 4,7% BDP-a. Porast ulaganja u obrazovanje kroz navedene

četiri godine ostvarila je Švedske, dok je pad ulaganja sredstava u obrazovanje vidljiv kod Danske i Rumunjske.

Drugi izazov odnosno jedna od vodećih kritika jest preuzimanje modela reformi iz drugih zemalja bez dodatne analize društvene i ekonomske situacije u našoj zemlji. Model reforme jedne države ne može u potpunosti odgovarati ni jednoj drugoj državi jer uvijek treba uzeti u obzir specifičnosti svake pojedine države. Osim toga ono što je primjenjivo u velikim gradovima nikako nije primjenjivo (barem za sada) u manjim sredinama.

U svom znanstvenom članku, B. Honig (1986.) govori: „...kako je neizbježna napetost između državnih inicijativa i lokalnih sudionika, baš kao što postoji napetost između okruga i škola i između škola i učitelja unutar škola. Moramo pravilno razumjeti ulogu svake od ovih skupina. Što radiš na jednoj razini trebalo bi poticati i inspirirati na drugoj razini; sustav bi trebao raditi kooperativno.“¹⁵

Zapravo cjelokupna reforma dobro je zamišljena no nije provedena analiza stanja školstva od opreme pa sve do educiranosti svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu. Pokušalo se to provesti brzinskim edukacijama kao što je to Loomen koji je većina učitelja doživjela kao opterećenje i provjeravanje njihovih kompetencija, a ne kao pomoć. Osim toga u samu reformu uključeno je vrlo malo učitelja, a propitivanja na terenu gotovo da nisu provedena. Bruns, Macdonald i Schneider (2019.) u članku „The politics of quality reforms and the challenges for SDGs in education“ pišu o tome kako bi konzultacije trebale uključiti i učitelje koji bi tako doprinijeli sadržaju same reforme. Međutim naglašavaju i to da su konzultacije dugotrajne i nepovoljne za provoditelje reforme koji žele što prije postići rezultate.¹⁶

U drugim se državama puno više radilo na svim oblicima pomoći i usavršavanja učitelja kao i ostalih sudionika nastavnog procesa. Na primjer u Velikoj Britaniji, na stranicama Cambridgea, može se vidjeti upravo ta podrška koja je u Hrvatskoj izostala

¹⁵ B. Honig, „Prospects for Success in Education Reform“, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, Vol. 8 No. 4, 1986., str. 435., dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/1164199> (pristupljeno: 13. 9. 2020.)

¹⁶ Bruns, B. i I. H. Macdonald i B. R. Schneider, „The politics of quality reforms and the challenges for SDGs in education“, *World Development*, Vol. 118, 2019., str. 34., dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X19300336> (pristupljeno: 13. 9. 2020.)

ili je nedostatna. Oni nude pomoć već pri samoj izradi kurikuluma, procjeni učenika („Da bismo to postigli, dizajniramo, administriramo i vrednujemo procjene za sve starosne skupine i za upotrebu u svim obrazovnim okvirima. Sve naše usluge procjene razvijene su kako bi se osigurala valjanost, pouzdanost, utjecaj i praktičnost.“¹⁷), obuci nastavnika („Naši programi kontinuiranog stručnog usavršavanja uvode nastavnike u novu pedagogiju, predmetna znanja i strukture kurikuluma.“¹⁸) pa sve do pomoći u novonastaloj situaciji izazvanoj COVID-om 19.

Jedan od pozitivnih učinaka ove reforme pokazao se u novonastaloj situaciji koja je zahvatila svijet pa tako i našu zemlju, a to je brza prilagodba učitelja, učenika i roditelja na nastavu koja se održavala putem interneta. Svi sudionici bili su primorani služiti se modernom tehnologijom kako bi učenici ostvarili potrebne ishode i kako bi učitelji mogli stečena znanja vrednovati. Cijela ta situacija pokrenula je novi val reforme, a to je uvođenje informatike, kao izbornog predmeta, od prvog razreda osnovne škole.

6. Analiza pristupa obrazovanja u zemljama: Hrvatska, Finska i Južna Korea

Finska kao zemlja čiji učenici konstantno postižu visoke rezultate na PISA testovima postala je izazov i samim time predmet istraživanja mnogih zemalja koje bi htjele otkriti tajni uspjeh te zemlje. Provedene su mnoge rasprave, istraživanja i napisani članci o obrazovnom sustavu u Finskoj. Sahlberg (2012.) u svojoj knjizi „Lekcije iz Finske“ govori o zabrinutosti finskog naroda kako primjena računala neće donijeti puno pozitivnih stvari. „...s pravom bili zabrinuti da će sve veća primjena računala u učionici dovesti do problema, uključujući izoliranost znanja, nepotrebne informacije i tehnologijski determinizam.“¹⁹ Na isti način razmišljali su nastavnici i roditelji u Hrvatskoj gdje je postojao i problem opremanja učionica, dok je to u Finskoj

¹⁷ Cambridge University Press, *Education Reform*, 2020., dostupno na: <https://www.cambridge.org/us/educationreform> (pristupljeno: 26. 8. 2020.)

¹⁸ loc. cit.

¹⁹ P. Sahlberg, *Lekcije iz Finske*, Zagreb, Školska knjiga, 2012., str. 68

na vrijeme odrađeno. Finska obrazovna politika osmišljena je tako da bi poboljšala odgojno-obrazovna postignuća učenika. Finci nastoje stvoriti najpovoljnije okruženje i sadržaje za pomoć učenicima da postignu opće ciljeve školovanja. Takav način rada omogućava im fleksibilnost odgojno obrazovnog sustava jer škole uče jedne od drugih i tako pristupaju organizaciji škole. Nastavnici sami razvijaju svoje metode poučavanja i nastavu prilagođavaju potrebama svojih učenika. To je moguće jer Finska za razliku od Hrvatske svoje obrazovanje ne svodi na razno razna testiranja. Ono što je slično i Hrvatskom i Finskom obrazovanju su razine obrazovanja koje obuhvaćaju: predškolskog obrazovanja, osnovnoškolskog obrazovanja, srednjoškolskog obrazovanja te visokoškolskog obrazovanja. Velika je razlika u tome što u Finskoj postoji besplatni predškolski odgoj, sveobuhvatna zdravstvena skrb te otkrivanje mogućih teškoća u učenju i razvoju već u toj dobi. U Hrvatskoj se poteškoće u učenju najčešće otkrivaju polaskom u školu i tijekom školovanja, a najčešće stručna pomoć za takve učenike nije osigurana. Važno je naglasiti kako se i vrednovanje razlikuje od Hrvatskog koje je numeričko od prvog razreda pa sve do kraja školovanja, a u Finskoj „...u pravilu opisno za učenike od prvog do četvrtog razreda, a numeričko za ostale razrede.“²⁰ Učitelji u Hrvatskoj za pojedine predmete su u deficitu, dok je zanimanje prosvjetara u Finskoj jedno od traženijih. Tome je pridonijelo ulaganje države u obrazovanje učitelja, gdje se oni osjećaju kao cijenjeni stručnjaci, kao što su liječnici inženjeri ili ekonomisti. Dr. Pasi Sahlberg (2012.) razgovarao je s finskim učiteljima o njihovom zadovoljstvu u poslu te uzroku koji bi ih mogao navesti da promjene zanimanje. „Zanimljivo je da nitko kao razlog odlaska iz prosvjete nije naveo plaću. Umjesto toga mnogi ističu da bi gubitak stručne autonomije u radu u školi i učionici doveo u pitanje odabir zanimanja.“²¹ Finska se dakle pobrinula za zadovoljnog i motiviranog učitelja koji će onda kvalitetno raditi i obrazovati mlade ljude spremne za tržište rada. „Danas Finska javno priznaje doprinos i vrijednost svojih nastavnika i vjeruje njihovoj profesionalnoj procjeni. Bez izvrsnih nastavnika trenutna pozicija Finske u međunarodnom uspjehu bila bi nemoguća.“²² U Republici Hrvatskoj još uvijek nije razvijena dovoljna svijest o važnosti uloge učitelja i profesora unatoč znatnim

²⁰ M. Matijević, „Ocjenjivanje u Finskoj obaveznoj školi“, *Odgojne znanosti*, Vol. 8 No. 2 (12), 2006., str. 469., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/22430> (pristupljeno 25. 7. 2020.)

²¹ P. Sahlberg, op. cit., str. 123.

²² M. M. Ninčević, I. Z. Bošković, „Analiza (reformne) finskog obrazovnog sustava u kontekstu kurikularne reforme u Hrvatskoj“, *Crkva u svijetu: Crkva u svijetu*, Vol. 53 No. 2, 2018., str. 292., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=300185 (pristupljeno 25. 7. 2020.)

naporima koje oni ulažu u svoj posao u učionici i izvan nje. Također je važno istaknuti kako je Finska shvatila da ulaganje u obrazovanje je zapravo ulaganje u njenu budućnost i ekonomsku sigurnost svih građana te upravo to nam ukazuje zašto Finska ima jedan od najviših standarda u svijetu.

Već spomenuti autori Ninčević i Bošković (2018.) vrlo slikovito opisuju finsku tradiciju u kojoj su učitelji nosioci napretka i prosvjećenja, školsko ozračje je vrlo pozitivno i stoga djeca idu u školu s manje stresa jer im se pridaje na važnosti. Prati se njihov napredak u učenju i potiče ih se da uče za sebe a ne zbog ispita.²³ Na stranicama Education Finland piše kako do dobrih obrazovnih rezultata Finska nije došla preko noći, već je sistematski razvijala obrazovanje. Također piše da su spremni svoja znanja podijeliti, ali ne vjeruju da bi kopiranje njihovog sustava i druge zemlje postigle dobre rezultate.

Osim Finske, Južna Koreja je jedna od vodećih zemalja po rezultatima PISA testova. Zanimljivo je pogledati kako različiti pristupi obrazovanju donose vrhunske rezultate. U sljedećoj tablici 6. 1. su prikazane samo neke karakteristike obrazovnog sustava ovih dviju zemalja i Hrvatske. Tablica pokazuje kako sasvim različiti pristupi nekim segmentima obrazovanja rezultiraju visokim plasmanom prema PISA tablici.

Tablica 6.1. Prikaz pristupa obrazovanju u zemljama s iznimno visokim rezultatima na PISA testovima i pristupa obrazovanju u Hrvatskoj

ZEMLJE	OBRAZOVANJE
Južna Koreja	-učenici u školi provode 220 dana -testovi su glavni kriterij vrednovanja -visoki nivo stresa za učenike -svjetski lideri u korištenju tehnologije
Finska	-učenici u školi provode 190 dana -polažu samo jedan standardizirani test (nakon obrazovanja) -nizak nivo stresa za učenike -koriste tehnologiju, ali ju ne smatraju presudnom
Hrvatska	-učenici u školi provode 175 dana

²³ M. M. Ninčević, I. Z. Bošković, op. cit., str. 292.

	-provjera nakon obrađene cjeline -srednji nivo stresa za učenike -teži se uvođenju tehnologije
--	--

Izvor: vlastita izrada autora

Hrvatska reforma je na dobrom putu, ali treba više oslušivati potrebe tržišta rada, analizirati stvarne mogućnosti u pojedinim dijelovima zemlje, kao i uključiti više stručnjaka u provedbi same reforme.

7. Razmišljanja učenika i učitelja o provedbi Škole za život

U ovom istraživanju prikupljena su mišljenja učenika i učitelja o promjenama u oblicima učenja i poučavanja. Cilj ovog istraživanja je kroz nekoliko pitanja prikazati kako donesene promjene utječu na uspjeh učenika i kvalitetniji rad nastavnika.

Tema koja se zadnjih godinu dana često spominje u medijima je aktualna reforma školstva tzv. „Škola za život“. O toj temi svakodnevno govore mediji i raspravljaju stručnjaci iz svih područja znanosti. Ima pozitivnih ali isto toliko i negativnih komentara, npr. „...dolazi iz MZO u pitanju širenje vlastitih verzija „istine“ o obrazovanju pokazuje to što nijedan nezavisni stručnjak u posljednjih nekoliko mjeseci nije iznio pozitivno mišljenje o tzv. „Školi za život““²⁴.

Provedeno je nekoliko istraživanja vezanih uz reformu, neki od njih provelo je Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje i Sindikat hrvatski učitelja.

Ovim istraživanjem prikupljena su mišljenja učitelja i učenika o provedbi nekih ciljeva nove reforme kao i o utjecaju reforme na njihov rad i uspjeh u radu.

²⁴ G. Bubaš, „Koliko je popularna Škola za život: Zašto ministrica Divjak prešućuje istraživanje koje je plaćeno 3,8 milijuna kuna“, 2019., str. 3., dostupno na: <https://teleskop.hr/https-teleskop-hr-skola-za-zivot?fbclid=IwAR1tdykXN6KlxC-kbdDjbbv16gMUHmTEsqNqSzEGZkhU5Ppjinj6Lts7BDY> (pristupljeno 30. 7. 2020.)

Cilj istraživanja je kroz nekoliko pitanja prikazati kako su nove metode rada utjecale na uspjeh učenika i rad učitelja.

Istraživačka pitanja su:

1. Razlika između razmišljanja učitelja i učenika o aktivnosti na nastavi?
2. Utjecaj nove reforme na uspjeh učenika i rad nastavnika?
3. Koja je razlika u opremljenosti učitelja i učenika tehnologijom koja je predviđena reformom?

7.1. Metode istraživanja

Istraživanje je bilo provedeno pomoću anonimnog anketnog upitnika gdje svaki ispitanik individualno odgovarao na postavljena pitanja u anketi. Zbog novonastale situacije (COVID-19), upitnici su u elektroničkom obliku poslani u svibnju 2020. godine. Kontaktirani su ravnatelji osnovnih škola kojima su nakon njihova odobrenja mailom prosljeđeni upitnici, a oni su ih potom prosljedili djelatnicima. Nakon dobivene suglasnosti roditelja, anketu su ispunili i učenici. Ispunjavali su ih učenici petih i sedmih razreda osnovne škole. Osim učenika, upitnici su elektroničkim putem poslani i profesorima.

U istraživanje su bile uključene četiri osnovne škole u Koprivničko-križevačkoj županiji, a to su:

- Osnovna škola Legrad
- Osnovna škola „Fran Koncelak“ Drnje
- Osnovna škola Mihovila Pavleka Miškine Đelekovec
- Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“ Novigrad Podravski.

Za analizu i obradu prikupljenih podataka, nakon provedenog istraživanja, koristio se program Microsoft Excel.

7.2. Osnovna obilježja ispitanika

U istraživanju je sudjelovalo osamnaest profesora i četrdeset učenika petih i sedmih razreda u dobi od 11 do 14 godina u Koprivničko – križevačkoj županiji. Detaljne karakteristike anketiranih učenika i profesora prikazane su u sljedeće dvije tablice.

Tablica 7.1. Karakteristike anketiranih učenika

		Spol			
		DJEVOJČICE		DJEČACI	
		BROJ	%	BROJ	%
DOB	11-12 GODINA	6	35,29	8	34,78
	13-14 GODINA	11	64,71	15	65,22
Ukupno		17	100	23	100
RAZRED	V razred	6	35,29	8	34,78
	VII razred	11	64,71	15	65,22

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

Od četrdeset ukupno ispitanih učenika bila su 23 dječaka (57,5%) i 17 djevojčica (42,5%). Anketa je obuhvatila učenike petih i sedmih razreda iz četiri osnovne škole na području Koprivničko-križevačke županije. Većina učenika koja je sudjelovala u anketi je u dobi od 13-14 godina, njih dvadeset i šestoro, dok je u dobi od 11-12 godina sudjelovalo samo četrnaest učenika. U petom razredu sudjelovalo je u istraživanju 14 djece, od toga je 6 djevojčica i 8 dječaka, a u sedmom razredu sudjelovalo je u istraživanju 26 učenika (65%), a od toga je 11 djevojčica i 15 dječaka.

Tablica 7.2. Karakteristike anketiranih profesora

		Spol			
		Žene		Muškarci	
		BROJ	%	BROJ	%
GODINE RADNOG STAŽA	od 1 do 10 godina	3	20	1	33,33
	od 11 do 25 godina	10	66,67	2	66,67
	od 26 godina i više	2	13,33	0	0
Ukupno		15	100	3	100
STRUČNA SPREMA	VSS	13	86,67	2	66,67
	VŠS	2	13,33	1	33,33

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

U anketnom istraživanju sudjelovalo je ukupno osamnaest učitelja od kojih je bilo 15 učiteljica (83%), te 3 učitelja (16,7%). Prema podacima iz istraživanja možemo vidjeti kako u ovom poslu uglavnom prevladava ženska populacija srednje dobi. Njih desetero (66,67%) ima 11 do 25 godina radnog staža i visoku stručnu spremu, dok kod muških imamo samo 2 učitelja koja imaju 11 do 25 godina radnog staža od kojih jedan ima visoku stručnu spremu, a drugi nižu stručnu spremu. Kod ženskog broja ispitanika od njih 15 dvoje ih ima višu stručnu spremu (13,33%), te radni staž od 26 godina i više (13,33%).

7.3. Postupak prikupljanja podataka

Anketa je rađena na uzorku od 40 učenika petih i sedmih razreda te 18 profesora četiriju osnovnih škola u Podravini. U anketi su sudjelovala djeca od 11 do 14 godine života jer su oni obuhvaćeni novom obrazovnom reformom „Škola za život“.

Cilj ankete bio je saznati kako su nove metode rada utjecale na uspjeh učenika i rad učitelja. Razlog provođenja ankete je dobivanje povratnih informacija o uspjehu djece i (ne)zadovoljstvo učenika i učitelja novim obrazovnim programom. Anketa za učenike i učitelje sastojala se od 14 pitanja kako bi motivirala ispitanike da je ispune, a ujedno da se i dobiju sve potrebne informacije. Kako bi se ispitanicima omogućilo brže ispunjavanje ankete, pitanja su bila zatvorenog tipa te jedno pitanje otvorenog tipa. Pošto je riječ o maloljetnim ispitanicima, prije provođenja ankete, roditeljima je postavljena online suglasnost o sudjelovanju njihove djece u ovom istraživanju. U istraživanju su sudjelovala djeca čiji su roditelji ispunili online suglasnost.

Anketom za učenike prikupljeni su podatci o njihovim razmišljanjima i zaključcima o vlastitoj aktivnosti u nastavi, zastupljenosti grupnog oblika rada, korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije, te poboljšanju općeg uspjeha.

Anketom za profesore prikupljeni su podaci koji prikazuju njihove stavove o aktivnosti učenika, zastupljenosti grupnog rada u nastavi, korištenje IKT-a, te razmišljanja o tome dali im je ova reforma olakšala rad.

Prikupljeni podaci obrađeni su u programu Microsoft Excele. Anketa se provodila u svrhu završnog rada, a anketni upitnici nalaze se u prilogu.

7.4. Rezultati anketnog upitnika

Novom reformom trebalo je promijeniti dosadašnji način rada. Učitelji moraju različitim metodama rada navoditi učenike da postanu aktivni sudionici u nastavi, a ne pasivni slušači i poslušni zapisivači. Učenici tako postaju motivirani i aktivni istraživači koji različitim metodama samostalno dolaze do nekih zaključaka. Kratkom anketom ispitana su razmišljanja učenika i profesora o aktivnosti na nastavi.

Tablica 7.3. Aktivnost na nastavi

pitanje			1	2	3	4	5
Učenik	Na nastavi aktivno slušam i sudjelujem u radu.	BROJ	1	6	8	14	11
		POSTOTAK	2,5%	15%	20%	35%	27,5%
profesor	Učenici su aktivniji na nastavi.	BROJ	4	1	6	4	3
		POSTOTAK	22,2%	5,6%	33,3%	22,2%	16,7%

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

Tablica 7.3. prikazuje kako učenici i profesori doživljavaju aktivnost na nastavi. Može se vidjeti kako veći broj učenika smatra da aktivno sluša i sudjeluje u radu (62,5%), dok se manji dio učenika ne slaže s tom tvrdnjom (17,5%). Za razliku od učenika, većina profesora (33,3%) nije sigurna jesu li nove metode i oblici rada potaknuli učenike na veću aktivnost nego prije reforme, dok 27,8% profesora smatra da učenike nove metode nisu potaknule na veću aktivnost u nastavi.

Tablica 7.4. Oblici i metode rada na nastavi

	pitanje	DA		NE	
		broj	postotak	broj	postotak
učenik	Na satu često radimo u grupama.	18	45%	22	55%
	Učitelji/profesori koriste pametnu ploču i drugu tehnologiju.	33	82,5%	7	17,5%
profesor	Često koristim grupni oblik rada.	8	44,4%	10	55,6%
	Na nastavi koristim IKT (informacijsko komunikacijsku tehnologiju).	17	94,4%	1	5,6%

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

Iz ove tablice 7.4. se može vidjeti da od ukupnog broja ispitanih učenika njih 55% često na satu ne radi u grupama, što su potvrdili i profesori svojim odgovorima (55,6%). Učenici i profesori također se slažu i po pitanju korištenja IKT-a u nastavi. Velika većina učenika 82,5%, te profesora 94,4% složilo se s ovom tvrdnjom.

Slično istraživanje proveo je 2018./2019. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje o eksperimentu „Škole za život“. Prema njihovim podacima većina učenika radi u grupama, dok ovo istraživanje daje suprotne podatke i za učenike kao i za profesore.

Novе metode rada i većа aktivnost učenika svakako bi trebali olakšati rad profesora i učenje učenika. Profesori mogu korištenjem IKT-a uvesti učenike u istraživanje i potaknuti na aktivno slušanje te im tako olakšati učenje što vodi k boljem sveukupnom uspjehu kako jednih tako i drugih.

7.4.1. Prije i poslije škole za život

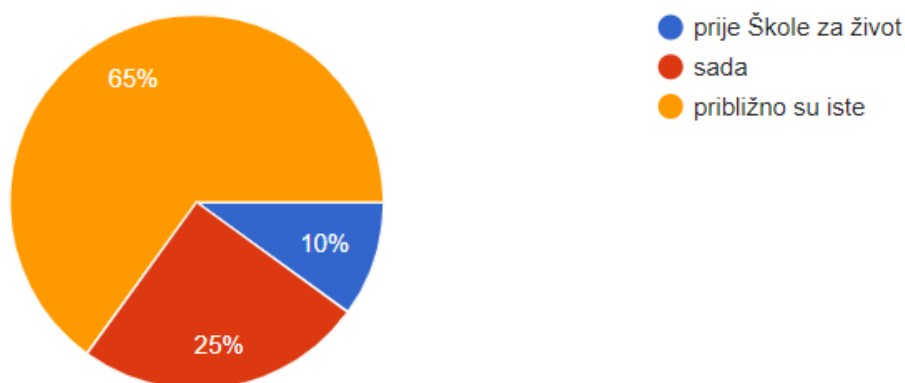
Tablica 7.5. Snalaženje u nastavi

pitanje						
profesor	Bilo mi je bolje predavati:	Po starim metodama	Po novim metodama	Isto mi je		
		44,4%	33,3%	22,2%		
Učenik	pitanje	1	2	3	4	5
	Bilo mi je lakše učiti prije škole za život.	5%	12,5%	50%	12,5%	20%

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

U tablici 7.5. može se vidjeti kako je većini profesora (44,4%) bilo bolje predavati po starim metodama, prije kurikularne reforme. Na tvrdnju „Bilo mi je lakše učiti prije škole za život.“ 5% učenika zaokružilo je u potpunosti se ne slažem, dok 50% učenika zaokružilo je niti se slažem, niti se ne slažem, a samo 20% učenika zaokružilo je u potpunosti se slažem.

Graf 7.1. Uspjeh učenika

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

Graf 7.1. pokazuje kako su ocijene približno iste kao i prije reformskih promjena. Samo mali postotak (25%) učenika misli da su im ocijene sada bolje, a tome je možda pridonijela novonastala situacija izazvana COVID-19.

Iz ovih rezultata vidljivo je da se ni profesori ni učenici nisu dovoljno snašli u ovoj reformi. Postavlja se pitanje jesu li dijelovi reforme nedovoljno dobro provedeni ili još uvijek nije prošlo dovoljno vremena za prilagodbu.

7. 4. 2. Tehnologija u nastavi

Kurikularna reforma kao najveću promjenu donosi Informacijsko-komunikacijsku tehnologiju koja bi školu trebala dovesti u korak sa suvremenim razvojem društva i učenike osposobiti za život i tržište rada. Kao preduvjet uspješne provedbe ovog djela reforme nužno je opremanje škola, učenika i profesora. „Financiranje obrazovanja u Republici Hrvatskoj dijeli se između Ministarstva prosvjete i sporta i općina, pri čemu je Ministarstvo zaduženo za osnovno, srednje i visoko obrazovanje, dok općine imaju odgovornost financiranja predškolskog odgoja“²⁵ Danas se financiranje školstva dijeli između Ministarstva znanosti i obrazovanja i lokalnih vlasti (gradova i općina). Kako je to provedeno istraženo je i prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 7.6. Opremljenost škola IKT-om

	pitanje	DA		NE	
		broj	postotak	broj	postotak
Profesor	Dobio/la sam školsko računalo.	17	94,4%	1	5,6%
učenik	Dobio/la sam školski tablet.	15	37,5%	25	62,5%

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima iz ankete

²⁵ I., Kiss, „ Financiranje obrazovanja u Europi i u Republici Hrvatskoj“, *Ekonomija – časopis za ekonomsku teoriju i politiku*, godina 9 broj 1, 2009., str. 87., dostupno na: <http://www.rifin.com/ekonomijaeconomics/issues/1024-godina-9-broj-1> (pristupljeno: 12. 9. 2020.)

Iz tablice 7.6. može se vidjeti kako većina učenika (62,5%) još nije dobila školski tablet, dok gotovo svi profesori (94,4%) su dobili školsko računalo. Već na početku reforme, na stranicama ministarstva postavljeno je pitanje „Tko će nabavljati tablete?“²⁶, a odgovor MZO je bio:

„U 2019. nabavljaju se tableti za:

- sve učenike koji su peti ili sedmi razred u 2019.
- učenike prvih razreda (2019.) u omjeru 1 tablet na 4 učenika U 2020. nabavljaju se tableti za:
 - sve učenike koji su peti i sedmi razred u 2020.
 - učenike prvih i drugih razreda (2020.) u omjeru 1 tablet na 4 učenika U 2021. nabavljaju se tableti za:
 - učenike prvih razreda (2021.) u omjeru 1 tablet na 4 učenika.“²⁷

Rezultati iz ove tablice jasno pokazuju da još uvijek svi učenici nisu dobili tablete.

Voditelj odjela i koordinator programa OECD-a (Organisation for Economic Co-operation and Development), Andreas Schleicher, konstatira da pandemija COVID-19 "razotkriva mnoge nejednakosti u našem obrazovnom sustavu - od širokopolasne mreže i računala potrebnih za internetsko obrazovanje do podržavajuća okruženja koja su se trebala usredotočiti na učenje,...“²⁸ Isto tako u svom eseju u kojem govori o utjecaju pandemije na obrazovanje Pasi Sahlberg zaključio je: „Važno je napomenuti da COVID-19 pandemija nije stvorila nikakve nove nejednakosti, ali je sigurno učinila već postojeće prepoznatljive za mnoge od nas.“²⁹

²⁶ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Škola za život- najčešća pitanja i odgovori, str. 2., dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/SkolaZaZivot/Naj%20C4%8De%20C5%A1%20C4%87a%20pitanja%20i%20odgovori.pdf> (pristupljeno 13. 8. 2020.)

²⁷ loc. cit.

²⁸ P. Sahlberg, *Will the pandemic change schools?*, Journal of Professional Capital and Community, From Volumen: 1 Issue: 1, to Volumen: 5 Issue: 2, 2020., str. 2., dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JPC-05-2020-0026/full/html> (pristupljeno: 31. 8. 2020.)

²⁹ loc. cit.

8. Zaključak

Kurikularnom reformom koja se provodi u drugoj polovici 21. stoljeća na području Republike Hrvatske nastoji se promijeniti način obrazovanja u osnovnim i srednjim školama. Uvedeno je niz promjena u načinu rada koje nisu baš odmah prihvaćene već nailaze na kritike struke, roditelja ali i političkih krugova. Novim načinom obrazovanja usvajaju se znanja vezana uz određene ishode koji bi proizveli sposobnog, konkurentnog i tehnološki inteligentnog mladog čovjeka spremnog za izazovno tržište rada novog doba. Svakako da to moderno tržište rada podrazumijeva i drugačiji pristup učenju i poučavanju.

Promjene u obrazovnoj politici u bilo kojoj zemlji znače korjenite promjene u različitim segmentima društva s kojima je obrazovanje povezano. Da bi reforma postigla uspjeh i Hrvatska se našla pri vrhu ljestvice PISA testova, treba proći još dosta vremena. „Škola za život“ odličan je početak. Još davno Seneka (4. god. pr. Kr.) je rekao: „Ne učimo za školu, nego za život.“³⁰ Da bi ideja Škole za život ostvarila ovu Senekinu izreku treba provesti dublje analize dosadašnjih rezultata, uvažiti mišljenje struke, ali uključiti i stručnjake koji će napraviti analizu financijske isplativosti kao i stvarnih potreba tržišta rada.

Provedene ankete pokazale su samo maleni dio reformskog „kolača“, razmišljanje i konkretnu provedbu anketiranog. Većina učenika smatra da aktivnije prati nastavu dok učitelji nisu sigurni jesu li to prepoznali. Zanimljivo je to da je učenicima nastava zanimljiva, ali da im je bilo lakše učiti prije ove reforme. Možda bi ovo moglo značiti da ih prije svega treba podučiti kako učiti. Da bi to bilo ostvarivo svakako je nužno ulagati u obrazovanje učitelja i profesora, vratiti im dostojanstvo i želju za ovim zanimanjem kao što su to napravili Finci. Zadovoljan i obrazovan učitelj sigurno će stvoriti pozitivnu i produktivnu atmosferu u razredu.

Anketa je također pokazala da nisu svi učenici i sve škole dobile informatičku opremu koja im je reformom obećana pa se s toga i ne može reći da je taj dio reforme sproveden prema planu. Uspjeh učenika, prema njihovom mišljenju, nije se poboljšao uvođenjem ove reforme, a većina profesora smatra kako im je bilo lakše predavati

³⁰ L. A. Seneka, Citati-izreke Najveća baza citata, izreka, poslovice i mudrih misli, str. 1. Dostupno na: <http://citati-izreke.net/Poziv%20i%20skola.html> (pristupljeno 17. 8. 2020.)

starim metodama. I stoga bi se ponovno dalo zaključiti da je ulaganje u obrazovanje učitelja i ulaganje u cjelokupno školstvo nužno, a to je već davno odlično rekao Benjamin Franklin izrekom: „Ulaganje u znanje daje najviše dividende.“³¹ Dok je u svojoj knjizi Dr. W. Glasser, *Kvalitetna škola - Škola bez prisile*, odlično napisao: „ništa ne može poboljšati kvalitetu života neke zajednice kao kvalitetna škola. Mladež koja se kvalitetno odgaja i obrazuje ne sudjeluje u destruktivnim aktivnostima i na dobrobit je društva.“³²

Hrvatska je dakle na dobrom putu stvaranja kvalitetne obrazovne politike koja će u budućnosti rezultirati uspješnim i bogatim društvom. Na putu do tog cilja mnoge su krivine i prepreke koje treba uspješno i mudro prijeći. Jedna od tih prepreka koja se upravo našla ispred cjelokupnog društva i obrazovne politike cijelog svijeta je nova epidemija COVID-19. Stručnjaci svih područja znanosti pokušavaju se prilagoditi novonastaloj situaciji. Tako i obrazovanje traži najbolje načine i metode rada koje bi učenicima omogućile što lakše i kvalitetnije usvajanje potrebnih ishoda. Teži se tome da djeca budu u školi jer je to najbolji način učenja i poučavanja. Gubitci u učenju već su sada veliki, a nastavi li se ova situacija mogli bi biti još veći, dok je s druge strane kriza potakla na inovativne pristupe u obrazovanju. „Vidjeli smo inovativne pristupe za podršku kontinuiteta obrazovanja i osposobljavanja: od radija i televizije do paketa za povrat kući. Rješenja za učenje na daljinu razvijena su zahvaljujući brzim odgovorima vlada i partnera širom svijeta koji podržavaju kontinuitet obrazovanja, uključujući Globalnu koaliciju za obrazovanje čiji je nositelj UNESCO.“³³

³¹ B. Franklin, *Citati-izreke Najveća baza citata, izreka, poslovice i mudrih misli*, str. 1. Dostupno na: <http://citati-izreke.net/Poziv%20i%20skola.html> (pristupljeno 17. 8. 2020.)

³² Dr. W. Glasser, *Kvalitetna škola – Škola bez prisile*, Zagreb, EDUCA, 2004., str. 142.

³³ reliefweb, *Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond*, United Nations, 2020., str. 2., dostupno na: <https://reliefweb.int/report/world/policy-brief-education-during-covid-19-and-beyond-august-2020> (pristupljeno: 26. 8. 2020.)

Sažetak

Temelj svakog društva i države je obrazovanje. U ovom radu obrađena je tema Reforma obrazovne politike. Cilj ovog rada bio je istražiti mišljenja učenika i profesora u Školi za život i njezinoj provedbi. Rad je podijeljen u dva dijela teorijski i istraživački.

Teorijski dio govori o osnovnim značajkama obrazovne politike, pojedinim fazama obrazovanja, opisuje obrazovni sustav i način upravljanja obrazovanjem u Republici Hrvatskoj (ulogu MZO i ostalih tijela koja upravljaju obrazovanjem). Prikazuje kratku povijest kurikularne reforme koja je započela 2014. godine, objašnjava cilj te reforme, cikluse osmišljenog obrazovanja, usmjerenost novog načina vrednovanja, opremanje škola kao i reakcije na provedbu gore spomenute reforme. Uspoređuje hrvatski i finski model obrazovanja.

Istraživački dio prikazuje rezultate provedene ankete u kojoj su sudjelovali učenici petih i sedmih razreda osnovnih škola i njihovi učitelji. Ovim istraživanjem željelo se kroz nekoliko pitanja prikazati kako donesene promjene utječu na uspjeh učenika i kvalitetniji rad nastavnika. Istraživanje je pokazalo da se nisu dogodile bitne promijene u aktivnosti i uspjehu učenika na nastavi, da profesori nisu vidjeli olakšanje u svom radu kao i da škole još uvijek nisu dovoljno opremljene IKT-om.

Ključne riječi: obrazovna politika, reforma, oblici rada, informacijsko-komunikacijska tehnologija, kurikularna reforma, Škola za život, uspjeh učenika

Summary

The foundation of every society and country is education. This paper deals with the topic of education policy reform. The aim of this paper is to examine the opinions of students and professors in "Škola za život" and its implementation. The paper is divided into two parts, the theoretical part and research.

The theoretical part talks about the basic features of education policy, stages of education, describes the education system, and the way of managing education in the Republic of Croatia (the role of the Ministry of Science and Education and other bodies that manage education). It presents a brief history of the curricular reform that began in 2014, explains the goal of the reform, the cycles of education, the new way of evaluation, equipping schools, and reactions to the implementation of the reform. It compares the Croatian and Finnish educational models. The research part shows the results of a survey in which fifth and seventh grade primary school students and their teachers participated.

The aim of this research was to show, through several questions, how the changes affect the students' success and teachers' work quality. The research showed that there were no significant changes in the students' activity and success, that teachers did not feel relief in their work, and that schools are still not sufficiently equipped with ICT.

Keywords: educational policy, reform, forms of teaching, information and communications technology, curricular reform, "Škola za život", student achievement

Literatura

Knjige:

1. Glasser, W., *Kvalitetna škola – Škola bez prisile*, Zagreb, EDUCA, 2004.
2. Matijević, M., *Alternativne škole*, Zagreb, TIPEX, 2001.
3. Sahlberg, P., *Lekcije iz Finske*, Zagreb, Školska knjiga, 2012.

Popis članaka:

1. Bejaković, P., „Uloga obrazovnog sustava u postizanju zapošljivosti i konkurentnosti radne snage u Hrvatskoj“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, Vol. 15 No. 3 (83), 2006., Zagreb, str. 402., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=28508 (pristupljeno: 27. 8. 2020.)
2. Bruns, B. i I. H. Macdonald i B. R. Schneider, „The politics of quality reforms and the challenges for SDGs in education“, *World Development*, Vol. 118, 2019., str. 34., dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X19300336> (pristupljeno: 13. 9. 2020.)
3. Honig, B., „Prospects for Success in Education Reform“, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, Vol. 8 No. 4, 1986., str. 435., dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/1164199> (pristupljeno: 13. 9. 2020.)
4. Kiss, I., „Financiranje obrazovanja u Europi i u Republici Hrvatskoj“, *Ekonomija – časopis za ekonomsku teoriju i politiku*, godina 9 broj 1, 2009., str. 71., dostupno na: <http://www.rifin.com/ekonomijaeconomics/issues/1024-godina-9-broj-1> (pristupljeno: 12. 9. 2020.)
5. Kovač, V. i Buchberg, I., „Obrazovna politika iz perspektive hrvatskih učitelja i nastavnika“, *Napredak: Časopis za interdisciplinarnu istraživanja u odgoju i obrazovanju*, Vol. 154 No. 3, 2014., str. 162., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=204673 (pristupljeno: 26. 8. 2020.)

6. Matijević, M., „Ocjenjivanje u Finskoj obaveznoj školi“, *Odgojne znanosti*, Vol. 8 No. 2 (12), 2006., str. 469., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/22430> (pristupljeno 25. 7. 2020.)
7. Narodne novine, „Zakon o agenciji za odgoj i obrazovanje“, 2006., str. 1. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_07_85_2020.html (pristupljeno 18. 7. 2020.)
8. Nikolić, N. „Financijska decentralizacija obrazovnog sustava u Hrvatskoj“, *Ekonomska misao i praksa*, No. 2., 2007., str. 213., 217., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=33526 (pristupljeno: 26. 8. 2020.)
9. Ninčević, M. M. i Bošković, I. Z., „Analiza (reforme) finskog obrazovnog sustava u kontekstu kurikularne reforme u Hrvatskoj“, *Crkva u svijetu: Crkva u svijetu*, Vol. 53 No. 2, 2018., str. 268., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=300185 (pristupljeno 25. 7. 2020.)
10. Sahlberg, P., Will the pandemic change schools?, *Journal of Professional Capital and Community*, From Volumen: 1 Issue: 1, to Volumen: 5 Issue: 2, 2020., str. 2., dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JPCC-05-2020-0026/full/html> (pristupljeno: 31. 8. 2020.)
11. Vujčić, V., „Reforma obrazovanja: pogled na Okvir nacionalnog kurikulum: primjedbe i prijedlozi“, *Političke analize*, Vol. 7 No. 27, 2016., str. 40., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/169901> (pristupljeno: 16. 9. 2020.)
12. Žiljak, T., „Dvije faze obrazovne politike u Hrvatskoj nakon 1990. godine“, *Andragoški glasnik: Glasilo Hrvatskog andragoškog društva*, Vol. 17 No. 1. (30), 2013., str. 8., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=154217 (pristupljeno: 10. 8. 2020.)

Web stranice:

1. Agencija za mobilnosti i programe EU, Općenito o obrazovanju u Hrvatskoj, dostupno na: <https://www.eurydice.hr/hr/sadrzaj/obrazovanje-u-hrvatskoj/opcenito-o-obrazovanju-u-hrvatskoj/> (pristupljeno: 20. 7. 2020.)
2. Agencija za strukovno obrazovanje odraslih, O nama, dostupno na: <https://www.asoo.hr/o-agenciji/o-agenciji/o-nama/> (pristupljeno: 18. 7. 2020.)
3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje, O nama, dostupno na: <https://www.azvo.hr/hr/o-nama> (pristupljeno 18. 7. 2020.)
4. Bubaš, G., „Koliko je popularna Škola za život: Zašto ministrica Divjak prešućuje istraživanje koje je plaćeno 3,8 milijuna kuna“, 2019., str. 3., dostupno na: <https://teleskop.hr/https-teleskop-hr-skola-za-zivot?fbclid=IwAR1tdykXN6KlxC-kbdDjbbvI6gMUHmTEsqNqSzEGZkhU5Ppjniq6Lts7BDY> (pristupljeno 30. 7. 2020.)
5. Cambridge University Press, Education Reform, 2020., dostupno na: <https://www.cambridge.org/us/educationreform> (pristupljeno: 26. 8. 2020.)
6. Citati-izreke Najveća baza citata, izreka, poslovice i mudrih misli, (2011.), dostupno na: <http://citati-izreke.net/Poziv%20i%20skola.html> (pristupljeno 17. 8. 2020.)
7. Danas.hr i HINA, „STIGLI REZULTATI PISA TESTOVA! Brojke su opet porazne, u jednoj kategoriji je posebno loše“, 2019., dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/opetr-porazni-rezultati-pisa-testova-hrvatski-ucenici-ostvarili-ispodprosjecne-rezultati-u-svim-kategorijama/> (pristupljeno: 1. 9. 2020.)
8. Education Finland, „Finland – the home of world – class education, 2018., dostupno na: <https://www.educationfinland.fi/> (pristupljeno: 16. 9. 2020.)
9. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Austria“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-austria_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
10. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Belgium“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-belgium_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)

11. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Bulgaria“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-bulgaria_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
12. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Croatia“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-croatia_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
13. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Cyprus“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-cyprus_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
14. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Czech Republic“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-czech-republic_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
15. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Denmark“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-denmark_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
16. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Estonia“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-estonia_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
17. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Finland“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-finland_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
18. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - France“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-france_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
19. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Germany“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-germany_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
20. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Greece“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-greece_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)

21. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Hungary“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-hungary_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
22. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Italy“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-italy_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
23. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Latvia“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-latvia_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
24. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Lithuania“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-lithuania_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
25. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Luxembourg“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-luxembourg_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
26. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Malta“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-malta_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
27. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Netherlands“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-netherlands_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
28. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Poland“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-poland_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
29. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Portugal“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-portugal_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)

30. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Romania“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-romania_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
31. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 - Slovakia“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-slovakia_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
32. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Slovenia“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-slovenia_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
33. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Spain“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-spain_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
34. European Commission, „Education and Training Monitor 2019 – Sweden“, 2019., dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-sweden_en.pdf (pristupljeno: 17. 9. 2020.)
35. European Commission, Ključne značajke obrazovnog sustava, dostupno na: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/croatia_hr (pristupljeno: 18. 7. 2020.)
36. Europsko vijeće „Obrazovanje za gospodarski rast i uključenost“, Vijeće Europske unije, 2019., dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/education-economic-growth/> (pristupljeno: 16. 9. 2020.)
37. Hrvatska enciklopedija, Obrazovna politika, (2020.), dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=44622> (pristupljeno: 8. 7. 2020.)
38. Kevin D., „How does Finland's top-ranking education system work?“, *World Economic Forum*, 2019., dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/02/how-does-finland-s-top-ranking-education-system-work> (pristupljeno: 1. 9. 2020.)

39. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Nadležnost Ministarstva znanosti i obrazovanja, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/o-ministarstvu/nadleznost-ministarstva-znanosti-i-obrazovanja/292> (pristupljeno: 15. 7. 2020.)
40. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Obrazovanje odraslih, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/obrazovanje-odraslih/131> (pristupljeno: 11. 7. 2020.)
41. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Okvir nacionalnoga kurikuluma, (2017.), dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Okvir%20nacionalnoga%20kurikuluma.pdf> (pristupljeno 20. 7. 2020.)
42. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/osnovnoskolski-odgoj-i-obrazovanje/129> (pristupljeno: 11. 7. 2020.)
43. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Osnovnoškolsko obrazovanje odraslih, dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/osnovnoskolski-odgoj-i-obrazovanje/osnovnoskolsko-obrazovanje-odraslih/1682> (pristupljeno: 11. 7. 2020.)
44. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Srednjoškolski odgoj i obrazovanje, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/srednjoskolski-odgoj-i-obrazovanje/130> (pristupljeno: 12. 7. 2020.)
45. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Škola za život- najčešća pitanja i odgovori, str. 2., dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/SkolaZaZivot//Naj%C4%8De%C5%A1%C4%87a%20pitanja%20i%20odgovori.pdf> (pristupljeno 13. 8. 2020.)
46. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Visoko obrazovanje, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/133> (pristupljeno: 12. 7. 2020.)

47. Portal otvorenih podataka Republike Hrvatske, Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), dostupno na: <http://data.gov.hr/publisher/agencija-za-znanost-i-visoko-obrazovanje> (pristupljeno: 18. 7. 2020.)
48. Reliefweb, Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond, United Nations, 2020., dostupno na: <https://reliefweb.int/report/world/policy-brief-education-during-covid-19-and-beyond-august-2020> (pristupljeno: 26. 8. 2020.)
49. Središnji državni portal, Osnovnoškolsko obrazovanje, dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/osnovnoskolski-odgoj-i-obrazovanje/osnovnoskolsko-obrazovanje/218> (pristupljeno: 10. 7. 2020.)
50. Središnji državni portal, Program predškole, dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/predskolski-odgoj-i-obrazovanje/program-predskole/216> (pristupljeno: 10. 7. 2020.)
51. Središnji državni portal, Upisi u srednju školu, dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/srednjoskolski-odgoj-i-obrazovanje/upis-u-srednju-skolu/526> (pristupljeno: 11. 7. 2020.)
52. Školska knjiga, „Što najbolji obrazovni sustavi čine ispravno“, Školski portal, 2018., dostupno na: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/skolstvo-u-medijima/sto-najbolji-obrazovni-sustavi-cine-ispravno/> (pristupljeno: 1. 9. 2020.)

Popis tablica

Tablica 6.1. Prikaz pristupa obrazovanju u zemljama s iznimno visokim rezultatima na PISA testovima i pristupa obrazovanju u Hrvatskoj, str. 18.

Tablica 7.1. Karakteristike anketiranih učenika, str. 21.

Tablica 7.2. Karakteristike anketiranih profesora, str. 22.

Tablica 7.3. Aktivnost na nastavi, str. 24.

Tablica 7.4. Oblici i metode rada na nastavi, str. 25.

Tablica 7.5. Snalaženje u nastavi, str. 26.

Tablica 7.6. Opremljenost škola IKT-om, str. 27.

Popis grafova

Graf 5.1. Zemlje EU ulaganje u obrazovanje 2018. godina, str. 13.

Graf 5.2. Zemlje EU ulaganje u obrazovanje kroz četiri godine, str. 14.

Graf 7.1. Uspjeh učenika, str. 26.

Dodaci

Dodatak 1

Anketa o Školi za život

Poštovani učitelji/profesori,

pred Vama se nalazi anketni upitnik kojim se ispituje Vaše mišljenje o novom, drugačijem načinu obrazovanja koji se trenutno provodi u pojedinim razredima, a sudionici ste i Vi. Molim Vas da odvojite nekoliko minuta i odgovorite na postavljena pitanja. Anketni upitnik je anoniman i koristi se u svrhe završnog rada.

Spol: M Ž

Godine radnog staža:

- od 1 do 10 godina
- od 11 do 25 godina
- 26 i više

Stručna sprema:

- VSS
- VŠS

1. Bilo mi je bolje predavati:

- po starim metodama
- po novim metodama
- isto mi je

2. učenicima zadajem više problemskih zadataka koji ih potiču na razmišljanje i istraživanje.

ne slažem se 1 2 3 4 5 u potpunosti se slažem

3. Učenici su aktivniji na nastavi.

ne slažem se 1 2 3 4 5 u potpunosti se slažem

4. Često koristim grupni oblik rada:

- da
- ne

5. Dobio/la sam školsko računalo:

- da
- ne

6. Na nastavi koristim IKT (informacijsko komunikacijsku tehnologiju):

- da
- ne

7. Ishodi učenja u mom predmetu ostvarivi su u realnim uvjetima u mojoj školi:

- da
- ne

8. Metode i oblici rada koje koristimo ove školske godine razlikuju se od metoda i oblika rada koje sam koristila/o prijašnjih godina.

ne slažem se 1 2 3 4 5 u potpunosti se slažem

9. Zadovoljan/na sam novim načinom praćenja učenika.

nisam zadovoljan/na 1 2 3 4 5 u potpunosti sam zadovoljan/na

10. Nove načine praćenja i vrednovanja postignuća učenika primjenjujem i:

- s lakoćom se snalazim
- potrebno mi je više vremena da se snađem
- vrlo teško se snalazim

11. Vođenje pedagoške dokumentacije sada je:

- smanjeno, jednostavnije
- isto, samo na drugačiji način
- teže, oduzima mi više vremena
- neusporedivo

12. Edukacije u sklopu eksperimentalnog programa:

- pomogle su mi u primjeni novih načina i metoda poučavanja
- nisu mi pomogle u primjeni novih načina i metoda poučavanja
- ne mogu se odlučiti

13. Edukacije na Loomenu:

- koriste mi
- povremeno su bespotrebne i ne pomažu u radu
- djelomično pomažu i povremeno ih ne rješavam
- uopće ih ne rješavam

14. Vaše razmišljanje/poruka o Školi za život.

Dodatak 2

Anketa o Školi za život

Poštovani učenici,

pred Vama se nalazi anketni upitnik kojim se ispituje Vaše mišljenje o novom, drugačijem načinu obrazovanja koji se trenutno provodi u pojedinim razredima, a sudionici ste i Vi. Molim Vas da odvojite nekoliko minuta i odgovorite na postavljena pitanja. Anketni upitnik je anoniman i koristi se u svrhe završnog rada.

Spol: M Ž

Dob:

- 11-12 godina
- 13-14 godina

1. U školi mi je bilo zanimljivije:

- prošle nastavne godine
- ove nastavne godine

2. Na nastavi aktivno slušam i sudjelujem u radu.

ne slažem se 1 2 3 4 5 u potpunosti se slažem

3. Na satu često radimo u grupama:

- da
- ne

4. Učitelji/profesori koriste pametnu ploču i drugu tehnologiju:

- da
- ne

5. Dobio/la sam školski tablet:

- da
- ne

6. Učitelji/profesori nas potiču da na nove načine rješavamo zadatke i dozvoljavaju nam da učimo na vlastitim pogreškama:

- uvijek
- ponekad
- nikad

7. Često gledamo filmove ili video lekcije.

nikad 1 2 3 4 5 često

8. Samostalno osmišljam i rješavam kvizove što nam je:

- zanimljivo
- naporno
- dosadno
- svejedno mi je
- nikad to nismo radili

9. Učimo tako da prepisujemo s ploče ili prezentacije:

- uvijek
- ponekad
- nikad

10. S lakoćom koristim računalo te se samostalno služim Internetom u školi ili kod kuće:

- da
- ne

11. Ponekad su mi na Internetu zanimljiviji sadržaji koji nisu vezani uz nastavno gradivo (npr. društvene mreže):

- da
- ne

12. Bilo mi je lakše učiti prije Škole za život.

ne slažem se 1 2 3 4 5 u potpunosti se slažem

13. Ocjene su mi bile bolje:

- prije Škole za život
- sada
- približno su iste

14. Tvoje razmišljanje/poruka o Školi za život.
